



www.jamstalldskola.se

Värderingsövningar

Värderingsövningar (även kallat aktiva värderingar) är ett strukturerat sätt att inleda samtal i frågor som saknar givna svar, till exempel frågor om könsroller och demokrati. I värderingsövningar får deltagarna tillfälle att: tänka efter och ta ställning, träna sig i att uttrycka sina åsikter, motivera sina ståndpunkter och träna sig i att lyssna på andra.

Värderingsövningar är också ett sätt att ge alla deltagare utrymme att komma till tals, eftersom de går ut på att uttrycka sin ståndpunkt fysiskt. För att ta ställning till ett påstående byter man plats i rummet och de som vill motiverar sedan sin ståndpunkt. För att övningarna ska fungera bra så, så är det viktigt för ledaren att tänka på att:

- ge utrymme för dem som vill motivera sin ståndpunkt
- ingen får kommentera de andras svar
- ledaren tar inte ställning eller värderar svaren
- deltagarna får byta ståndpunkt när de vill under övningen

Efter övningen kan åsikterna samlas ihop och en diskussion äga rum, men inte under själva övningen. Varje övning inleds med en lekfull uppvärmning, till exempel ett par påståenden som "Chokladglass är gott!", "Lakrits är äckligt".

1. Heta stolen

Är en bra övning för att samla ihop de åsikter som finns i gruppen.

Deltagarna sätter sig på stolar i en ring, eller ställer sig i en ring. Det ska finnas en plats mer än antalet deltagare. Deltagarna får ett antal påståenden att ta ställning till. De som håller med påståendet reser sig och byter plats. Den som inte håller med eller är tveksamma, sitter/står kvar. Därefter får några deltagare motivera varför man satte/stod kvar eller böt plats. Ledaren står mitt i ringen eller sitter med i cirkeln. Övningen kan avslutas med en efterdiskussion, som kan fördjupas med Fyra hörn.

2. Heta linjen

Är en övning som är ganska lik heta stolen, men här kommer svaren också att graderas, vilket gör att hela spektrat av åsikter blir synligt inför hela gruppen.

Sex pappersark numreras från 1-6. Pappersarken läggs ut i nummer ordning. Läs sedan ett påstående och låt deltagarna ställa sig på den siffra som passar in på dem. Om man ställer sig på nummer 1, så håller man inte alls med och om man ställer sig på nummer 6, så håller man med helt och hållet. Låt några deltagare motivera varför de ställt sig på den siffran de står på. Övningen kan avslutas med en efterdiskussion, som kan fördjupas med Fyra hörn.

Förslag till påståenden för Heta stolen och Heta linjen:

- Sverige är ett jämställt land
- Vi behandlar flickor och pojkar olika
- Flickor är känsligare än pojkar
- Pojkar har ett större rörelsebehov än flickor
- Flickor mognar tidigare än pojkar
- Våra förväntningar styr barnen
- Pojkar är mer tekniska än flickor
- Vi kan få för mycket jämställdhet
- Män har mer att tjäna på jämställdhet än kvinnor

3. Fyra hörn

Är en övning för att synliggöra åsikter och tankar i gruppen. Den kan också användas för att fördjupa en heta stolen eller heta linjen övning, genom att arbeta vidare med ett påstående och de motiv som gavs på det.

Läs upp en situation eller fråga för deltagarna med tre svarsalternativ. Peka ut vilka tre hörn i rummet som representerar vilket svarsalternativ och förklara att det också finns ett fjärde hörn för dem som inte håller med om de tre alternativen eller har ett eget förslag.

De deltagarna lite betänketid och be dem sedan ställa sig vid det hörn som stämmer mest överens med vad de anser.

Deltagarna i varje hörn samtalar sedan tillsammans om varför de valde just det hörnet. Om någon deltagare står ensam i ett hörn, ställer sig ledaren där och samtalar med deltagaren. Varje hörn för sedan berättar om vad de har pratat om. De som vill byta hörn efter att ha hört alla får göra det. Övningen kan avslutas med en efterdiskussion.

Förslag på frågor att arbeta med i Fyra hörn:

Vilket är det största hindret för en jämställd förskola/skola?

1. Brist på kunskap, kompetens
2. Brist på tid för att arbeta med frågan
3. Våra värderingar
4. Öppet hörn för egna förslag

Vilket är ett bra sätt att arbeta mot diskriminering av sexuell läggning?

1. Skolan tar in en informatör från RFSL
2. Varje pedagog får ta upp det i sitt ämne
3. Vi skärskådar våra egna värderingar
4. Öppet hörn för egna förslag

4. Oavslutade meningar

En övning som är bra för hjälpa deltagarna att tydliggöra sina åsikter.

Deltagarna sätter sig i en ring. Ledaren läser upp en oavslutad mening och låter deltagarna fundera en liten stund. Gå sedan varvet runt och be alla deltagare avsluta meningen. Övningen går vidare med fler meningar. Övningen kan avslutas med en efterdiskussion.

Förslag på oavslutade meningar:

- En bra sak med jämställdhet är.....
- För att bli jämställda på vår förskola/skola behöver vi.....
- Ett jämställt förhållningssätt kännetecknas av.....
- Att flickor har bättre betyg än pojkar beror på.....
- När jag hör att eleverna använder könsord, så.....
- Ett ofta förekommande könsmonster hos flickor/pojkar är.....
- En jämställd skola kännetecknas av.....
- Det svåra med jämställdhet är att.....
- Det viktigaste motivet för att arbeta med jämställdhet är.....
- För att få bort fördomar om sexuell läggning kan vi.....